

THỰC HIỆN DI CHÚC CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG, RÈN LUYỆN ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG CỦA NGƯỜI CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN - 55 NĂM NHÌN LẠI

✍ TS. HÀ THỊ MỸ HẠNH
Học viện Chính trị khu vực I

Chủ tịch Hồ Chí Minh - lãnh tụ vĩ đại và kính yêu của Đảng và dân tộc Việt Nam, người chiến sĩ hoạt động lỗi lạc của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, Anh hùng giải phóng dân tộc, Nhà văn hoá lớn. Trước khi đi xa, Người đã để lại bản Di chúc lịch sử chỉ lối dẫn đường cho cách mạng Việt Nam tiến lên giành thắng lợi trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, vững bước tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Tóm tắt: Bản Di chúc bất hủ của Chủ tịch Hồ Chí Minh - một văn kiện lịch sử vô giá, kết tinh trong đó tinh hoa tư tưởng, đạo đức và tâm hồn cao đẹp của một vĩ nhân hiếm có đã suốt đời hy sinh phấn đấu vì Tổ quốc và nhân loại. Kỷ niệm 55 thực hiện và làm theo Di chúc của Người, đây là dịp để chúng ta thêm lần nữa khẳng định giá trị lịch sử của bản Di chúc, đồng thời tiếp tục đẩy mạnh các hoạt động tuyên truyền học tập, quán triệt tư tưởng và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên đủ năng lực, phẩm chất, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp cách mạng trong tình hình mới.

Từ khóa: Hồ Chí Minh; Di chúc; Đạo đức cách mạng; cán bộ; đảng viên

ĐẶT VẤN ĐỀ

Chủ tịch Hồ Chí Minh - lãnh tụ vĩ đại và kính yêu của Đảng và dân tộc Việt Nam, người chiến

sĩ hoạt động lỗi lạc của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, Anh hùng giải phóng dân tộc, Nhà văn hoá lớn. Trước khi đi xa, Người đã để lại bản Di chúc lịch sử chỉ lối dẫn đường cho cách mạng Việt Nam tiến lên giành thắng lợi trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, vững bước tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh là văn kiện lịch sử vô giá những quan điểm cốt yếu của tư tưởng Hồ Chí Minh, vạch ra phương hướng phát triển cho cách mạng Việt Nam. Đã 55 năm, kể từ khi Người đi "gặp cụ Các Mác, cụ Lênin và các vị cách mạng đàn anh khác", đọc lại Di chúc của Người càng thấy chứa đựng những lời căn dặn tâm huyết, thiết tha của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với Đảng ta và cả dân tộc. Đọc Di chúc để càng thấu hiểu và thấm nhuần sâu sắc hơn nữa quan điểm của Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng và tấm gương đạo đức của

Người, từ đó thực hiện tốt hơn việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; góp phần cùng Đảng ta, nhân dân ta thực hành đạo đức cách mạng, từng bước thực hiện lý tưởng xã hội chủ nghĩa, xây dựng và phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

NỘI DUNG

1. Di chúc - kết tinh những quan điểm cơ bản của Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng

Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh là văn kiện lịch sử vô giá kết tinh những tinh hoa đạo đức, những nội dung cơ bản, những quan điểm cốt lõi nhất của tư tưởng Hồ Chí Minh, thể hiện tầm nhìn thời đại, chỉ ra phương hướng phát triển cho cách mạng Việt Nam. Với ý nghĩa và giá trị đó, *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh được xếp vào là bảo vật quốc gia¹.

Hồ Chí Minh là một trong những nhà tư tưởng quan tâm hàng đầu đến vấn đề đạo đức cách mạng và giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân. Một trong những bài giảng đầu tiên cho lớp thanh niên trí thức yêu nước đầu tiên của Việt Nam từ những năm 20 (thế kỷ XX) là bài giảng về “Tư cách của một người cách mạng”, đến khi viết “*Di chúc*”, Người nhấn mạnh vấn đề đạo đức, yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, Đảng phải luôn chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho đoàn viên, thanh niên, đào tạo họ thành những người kế thừa xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên”.

Khi đánh giá vai trò của đạo đức trong đời sống, Hồ Chí Minh coi đạo đức là “nền tảng” của người cách mạng, cũng giống như “gốc” của cây, “ngọn nguồn” của sông suối; “không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân. Vì muốn giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một

công việc to tát, mà tự mình không có đạo đức, không có căn bản, tự mình đã hủ hoá xấu xa thì còn làm nổi việc gì?”². Người cho rằng: “Làm cách mạng để cải tạo xã hội cũ thành xã hội mới là một sự nghiệp rất vẻ vang, nhưng nó cũng là một nhiệm vụ rất nặng nề, một cuộc đấu tranh rất phức tạp, lâu dài, gian khổ. Sức có mạnh mới gánh được nặng và đi được xa. Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng, mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang”³.

Trong bản “*Di chúc*” thiêng liêng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn: “Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”⁴. Trong mọi giai đoạn cách mạng, vai trò của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ, đảng viên giữ các chức vụ chủ chốt ở các cấp, luôn luôn là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Cán bộ là cái gốc của mọi công việc. Công việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”⁵.

Hệ thống tư tưởng đạo đức của Người được trình bày rõ ràng, giản dị, xúc tích nhưng chứa đựng những chuẩn mực chính xác để đánh giá mọi tư tưởng và hành động của con người và định hướng con người vươn tới cái cao đẹp. Hồ Chí Minh đề cập đến vấn đề đạo đức của tất cả công dân Việt Nam, từ công nhân, trí thức, bộ đội, công an, học sinh, sinh viên... Trong đó đặc biệt quan tâm đến đạo đức của cán bộ, đảng viên, đây là nội dung chiếm phần chủ yếu nhất trong tư tưởng đạo đức của Người. Bởi vì, theo Người, cán bộ đảng viên là “cái gốc của mọi công việc”, là sợi dây chuyền nối giữa Đảng và quần chúng nhân dân lao động, nếu dây chuyền không tốt, không chạy

1. Thủ tướng Chính phủ quyết định công nhận bảo vật quốc gia (đợt 1) cho 30 hiện vật, nhóm hiện vật. Bản *Di chúc*, bản thảo Nhật ký trong tù, cuốn *Đường cách mệnh*, bản thảo viết tay *Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến*, bản thảo *Lời kêu gọi đồng bào và chiến sĩ cả nước* (văn bản Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc trên Đài Tiếng nói Việt Nam sáng ngày 17-7-1966)... là 5 trong số 30 bảo vật quốc gia.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, tập 5, Nxb Chính trị quốc gia, H.2011, tr.292.

3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, tập 11, Nxb CTQG, H.2011, tr.601.

4. *Sđd*, tập 5, tr.269.

5. *Sđd*, T.5, tr.273.

thì dù động cơ tốt, dù chạy toàn bộ máy cũng tê liệt. Theo Hồ Chí Minh, cán bộ đảng viên phải là những người vừa có đức, vừa có tài, trong quan hệ giữa đức và tài, Người luôn luôn khẳng định đạo đức là cái nguồn, cái gốc, cái nền tảng.

Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh vai trò quyết định của con người và sự cần thiết phải xây dựng con người xã hội chủ nghĩa mà phẩm chất chính trị, đạo đức là hàng đầu. Người luận giải: “Làm cách mạng để cải tạo xã hội cũ thành xã hội mới là một sự nghiệp rất vẻ vang, nhưng nó cũng là một nhiệm vụ rất nặng nề, một cuộc đấu tranh rất phức tạp, lâu dài, gian khổ. Sức có mạnh mới gánh được nặng và đi được xa. Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng, mới hoàn thành nhiệm vụ cách mạng vẻ vang”¹. Khi cán bộ, đảng viên có chức, có quyền thì càng phải chú ý rèn luyện đạo đức. Bởi vì, “cán bộ các cơ quan, các đoàn thể, cấp cao thì quyền to, cấp thấp thì quyền nhỏ. Dù to hay nhỏ, có quyền mà thiếu lương tâm là có dịp đục khoét, có dịp ăn của dút, có dịp “dĩ công vi tư”².

Trong điều kiện Đảng cầm quyền, Người trần trụi với nguy cơ cán bộ, đảng viên xa rời quần chúng, rơi vào thoái hóa, biến chất. Vì vậy, Hồ Chí Minh yêu cầu Đảng phải “là đạo đức, là văn minh”. Sinh thời, Người hay nhắc đến quan điểm của V.I.Lênin: Đảng Cộng sản phải tiêu biểu cho trí tuệ, danh dự, lương tâm của dân tộc và thời đại. Trong *Di chúc*, Người căn dặn: “Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”³.

Nhìn nhận, đánh giá vai trò của đạo đức trong nhiều mối quan hệ, Hồ Chí Minh đã tổng kết: “Mọi việc thành hay là bại, chủ chốt là do cán bộ có thấm nhuần đạo đức cách mạng, hay là không”⁴. Khi Hồ Chí Minh khẳng định “Đảng

ta là đạo đức, là văn minh” thì Người đã coi đạo đức là *thuộc tính tất yếu* của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Để định hướng cho việc giáo dục, rèn luyện đạo đức đối với cán bộ, đảng viên Hồ Chí Minh chỉ ra nội dung cốt lõi của đạo đức cách mạng đó là: Trung với nước, hiếu với dân; Yêu thương con người; Cần kiệm liêm chính, chí công vô tư; Tinh thần quốc tế trong sáng.

Trung với nước, hiếu với dân là nội dung cơ bản, bao trùm của đạo đức cách mạng. Khác với quan niệm đạo đức Nho giáo cũ, Hồ Chí Minh xây dựng nội dung cho nền đạo đức mới, “Trung với nước, hiếu với dân” là mối quan hệ với đất nước, với dân tộc, thể hiện trách nhiệm đối với sự nghiệp dựng nước, giữ nước và sự phát triển của đất nước, đó là phẩm chất đạo đức quan trọng nhất của người cán bộ, đảng viên. Trong *Di chúc*, Người khẳng định: “Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác”⁵.

Đất nước giành được độc lập, nhân dân được giải phóng, từ thân phận nô lệ trở thành người tự do, trở thành người làm chủ xã hội, người cán bộ làm lãnh đạo là làm đầy tớ của dân chứ không phải là phụ mẫu của dân như dưới chế độ phong kiến. Theo Hồ Chí Minh, dân là quý nhất, trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân, cho nên cái gì lợi cho dân thì phải hết sức làm, hại cho dân thì hết sức tránh. Và Người nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải làm thế nào để thật sự xứng đáng vừa là người lãnh đạo, vừa là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân. Để rồi cuối cùng: “Toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết, phấn đấu xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới”⁶.

Yêu thương con người là một trong những

1. Hồ Chí Minh: Toàn tập, tập 11, Nxb CTQG, H.2011, tr.601.

2. Hồ Chí Minh: Toàn tập, tập 6, Nxb CTQG, H.2011, tr.127.

3. Hồ Chí Minh: Toàn tập, tập 15, Nxb CTQG, H.2011, tr.622.

4. Hồ Chí Minh: Toàn tập, tập 9, Nxb CTQG, H.2011, tr.354.

5. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, tập 15, tr. 621-622.

6. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, tập 15, tr. 624.

phẩm chất đạo đức cách mạng cao đẹp nhất. Hồ Chí Minh đã dành cả cuộc đời mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng con người, đem lại tự do, hạnh phúc cho những người lao động nghèo khổ. Theo Người, đạo đức cách mạng đi đến đích cuối cùng phải là để cho con người phát triển nhân cách toàn diện. Ham muốn lớn nhất của Người là nước Việt Nam được hoàn toàn độc lập, nhân dân được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành.

Trong *Di chúc*, Người căn dặn đầu tiên là công việc đối với con người. Một trong những điều làm nên dấu ấn, sức sống lớn lao của *Di chúc* là những tư tưởng nhân văn cách mạng ngời sáng và giá trị nhân bản của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Hồ Chí Minh quan tâm đến việc bồi dưỡng đạo đức và tài năng cho các thế hệ thanh niên, lớp người kế tục sự nghiệp cách mạng, làm cho họ trở thành lực lượng nòng cốt xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội ở nước ta. Người yêu cầu sửa đổi chế độ giáo dục cho phù hợp với hoàn cảnh và đặc biệt là chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng, giáo dục tinh thần yêu nước cho đoàn viên và thanh niên, đào tạo họ trở thành những người kế thừa xây dựng xã hội chủ nghĩa vừa “hồng” vừa “chuyên”. Trong *Di chúc*, Người nhắc nhở: “Đảng và Chính phủ cần chọn một số ưu tú nhất, cho các cháu ấy học thêm các ngành, các nghề, để đào tạo thành những cán bộ và công nhân có kỹ thuật giỏi, tư tưởng tốt, lập trường cách mạng vững chắc. Đó là đội quân chủ lực trong công cuộc xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội ở nước ta”¹.

Đối với phụ nữ, Người đặc biệt quan tâm đến vấn đề giúp đỡ chị em tham gia công tác xã hội để tiến tới một sự bình đẳng thật sự cho phụ nữ. Trong *Di chúc*, Người viết: “Trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước, phụ nữ đảm đang ta đã góp phần xứng đáng trong chiến đấu và trong sản xuất. Đảng và Chính phủ cần phải có kế hoạch thiết thực để bồi dưỡng, cất nhắc và giúp đỡ để ngày thêm nhiều phụ nữ phụ trách mọi công việc kể cả công việc lãnh đạo. Bản thân phụ nữ thì phải cố gắng vươn lên. Đó

là một cuộc cách mạng đưa đến quyền bình đẳng thật sự cho phụ nữ”².

Đối với những kẻ lầm đường lạc lối, Người dạy phải khoan hồng, vui mừng đón rước những đứa con vì cảnh ngộ mà phải lạc bầy. Vì lòng nhân ái cao cả đó, Hồ Chí Minh đã giáo dục, cảm hóa được mọi người, đoàn kết toàn thể dân tộc với mục tiêu để đi chung một con đường hạnh phúc cho con người.

Cần kiệm liêm chính, chí công vô tư là các chuẩn đạo đức của người cách mạng, giải quyết mối quan hệ “với tự mình”. Cần kiệm liêm chính, chí công vô tư chính là các đức tính cần có của người cách mạng, tất yếu như tự nhiên có bốn mùa của trời; có bốn phương của đất; người cách mạng cần có cần kiệm liêm chính, cần có chí công vô tư. Người cách mạng phải chí công vô tư, có chỗ Người dùng “đi công vi thượng”, “thiết diện vô tư”... không nên “tư thù, tư oán”, “kéo bè kéo cánh”, “địa phương chủ nghĩa”... Trong *Di chúc*, Người căn dặn: “Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư”³.

Với Hồ Chí Minh, đạo đức cách mạng còn thể hiện ở *tinh thần quốc tế trong sáng*. Từ rất sớm, Hồ Chí Minh đã đặt cách mạng Việt Nam trong quỹ đạo của cách mạng vô sản thế giới. Trước những bất hòa giữa các nước xã hội chủ nghĩa Liên Xô và Trung Quốc lúc bấy giờ, Người cảm thấy đau lòng “vì sự bất hòa hiện nay giữa các đảng anh em!”⁴. Hồ Chí Minh đã có nhiều hoạt động tích cực để hòa giải những bất hòa đó trong sự phức tạp của tình hình quốc tế. Với một tinh thần trong sáng, trước khi đi xa, Người hy vọng “Đảng ta sẽ ra sức hoạt động, góp phần đắc lực vào việc khôi phục lại khối đoàn kết giữa các đảng anh em trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý, có tình”⁵.

Những quan điểm, tư tưởng và tấm gương

2. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, tập 15, tr. 617.

3. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, tập 15, tr. 622.

4. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, tập 15, tr. 623.

5. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, tập 15, tr. 623.

1. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, tập 15, tr. 616-617.

của Người về đạo đức nói chung và trong *Di chúc* đã trở thành những chuẩn mực đạo đức của con người Việt Nam mới, là vũ khí chống lại sự tha hóa về đạo đức, các hiện tượng phi đạo đức trong xã hội. Ở Chủ tịch Hồ Chí Minh, đạo đức đạt đến sự thống nhất chặt chẽ giữa nói và làm, giữa lý luận và thực tiễn, suy nghĩ với hành động, giữa việc công cũng như đời tư trong sáng, giản dị. Người luôn thực hành mực thước, làm trước tiên để nêu gương cho người khác, từ việc lớn đến việc nhỏ. Người nêu gương, tấm gương ấy có sức lan tỏa kỳ diệu. Là sức mạnh, quyết tâm cho toàn Đảng, toàn dân ta trong sự nghiệp cách mạng.

2. Tiếp tục giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên theo Tư tưởng Đạo đức Hồ Chí Minh - một yêu cầu khách quan, cấp thiết trong giai đoạn hiện nay

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Đảng ta đã luôn luôn chú trọng vận dụng những nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh trong xây dựng, giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên.

Thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, đất nước ta đã có những chuyển biến tích cực, tạo nên những thuận lợi cơ bản cho sự thắng lợi của mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng văn minh. Những giá trị của văn hoá, đạo đức, lối sống được thể hiện ở ý thức phấn đấu cho độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, tinh thần trách nhiệm của cán bộ, đảng viên ngày càng được nâng lên. Thường xuyên củng cố niềm tin vào chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, chính niềm tin đó đã tỏ rõ giá trị bền vững làm nền tảng cho tư tưởng đạo đức và lối sống của nhân dân ta trong giai đoạn hiện nay. Việc nâng cao văn hoá, đạo đức càng có ý nghĩa trong việc củng cố sự lãnh đạo của Đảng và là nhân tố hàng đầu đảm bảo cho mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam trước những khó khăn, thử thách.

Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Đảng cũng nhận định: “Tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống của một bộ phận cán bộ đảng viên chưa bị đẩy lùi; có mặt,

có bộ phận còn diễn biến phức tạp hơn”¹. Do vậy, cấp ủy đảng và chính quyền các cấp phải xác định suy thoái đạo đức của cán bộ, đảng viên là một “căn bệnh” cực kỳ nguy hiểm, ảnh hưởng đến sự tồn vong của Đảng, của chế độ mà Đảng ta xác định là giặc “nội xâm” nên phải kiên quyết, kiên trì thực hiện có hiệu quả. Hội nghị Trung ương 4 khóa XII đã thảo luận Đề án và ngày 30-10-2016 ban hành Nghị quyết 04-NQ/TW về “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”, trong đó, lần đầu tiên trong các nghị quyết về xây dựng, chỉnh đốn Đảng nhận diện và chỉ rõ 27 biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”.

Kế thừa, vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng xác định phương châm, nguyên tắc và định hướng học tập và làm theo tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, xây dựng đạo đức cho đội ngũ cán bộ, đảng viên: “Tập trung xây dựng Đảng về đạo đức, tích cực đấu tranh phòng, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, ngăn chặn, đẩy lùi có hiệu quả tình trạng suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ gắn với việc đẩy mạnh học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; phát huy thật tốt trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên theo phương châm, chức vụ càng cao càng phải gương mẫu”².

Đảng chủ trương, để xây dựng Đảng về đạo đức trên cơ sở tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh cần “Nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện các giá trị đạo đức cách mạng theo tinh thần “Đảng là đạo đức, là văn minh” cho phù hợp với điều kiện mới và truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc. Xây dựng các chuẩn

1.. Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội Đảng đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Văn phòng Trung ương Đảng, H.2016, tr.185.

2. ĐCSVN, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb CTQG ST, HN, 2021, tập 1, tr.41.

mục đạo đức làm cơ sở cho cán bộ, đảng viên tự điều chỉnh hành vi ứng xử trong công việc hàng ngày. Đẩy mạnh giáo dục đạo đức cách mạng, làm cho mỗi cán bộ, đảng viên thấy rõ bốn phận và trách nhiệm của mình¹. Đồng thời, “Nâng cao ý thức tu dưỡng, rèn luyện và thực hành đạo đức cách mạng. Tăng cường đấu tranh chống các quan điểm, hành vi phản đạo đức, phi đạo đức. Cổ vũ, biểu dương các gương sáng đạo đức, tạo ảnh hưởng sâu rộng trong Đảng và ngoài xã hội”². Quy định số 144-QĐ/TW ngày 9/5/2024 của Bộ Chính trị về chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn mới là sự cụ thể hoá quy định chuẩn mực đạo đức theo tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh.

Nhờ quyết tâm, nỗ lực xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, xây dựng đội ngũ cán bộ cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư theo tư tưởng của Người, trong những năm qua công tác xây dựng Đảng về đạo đức đã góp phần đấu tranh ngăn chặn có hiệu quả tình trạng suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý và người đứng đầu các tổ chức, cơ quan, đơn vị, xây dựng đội ngũ cán bộ có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng, có trách nhiệm và động cơ đúng đắn, tiên phong, gương mẫu hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Kết hợp giữa giữ vững kỷ luật, kỷ cương của Đảng, đề cao pháp luật của nhà nước với giáo dục, bồi dưỡng nhân cách, đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên.

Kỷ niệm 55 năm Di chúc của Hồ chí Minh, những lời di huấn, căn dặn về đạo đức cách mạng của Người vẫn còn nguyên giá trị và tính thời sự. Thực tiễn sau gần 40 năm đổi mới, hội nhập kinh tế quốc tế đã cho thấy tầm nhìn chiến lược của Chủ tịch Hồ Chí Minh về những vấn đề chính trị, xã hội của đất nước. Trong đó,

có nội dung bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên trong điều kiện Đảng cầm quyền. Để thực hiện di huấn của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trước bối cảnh, tình hình mới, để tiếp tục thực hiện tốt công tác xây dựng, rèn luyện đạo đức cách mạng; phòng, chống suy thoái đạo đức theo tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, các cấp ủy đảng, chính quyền và cán bộ, đảng viên trong toàn Đảng cần phải tập trung thực hiện tốt các nhiệm vụ chủ yếu sau:

Thứ nhất, tiếp tục nâng cao nhận thức của cán bộ, đảng viên về sự cần thiết phải rèn luyện đạo đức cách mạng, đề cao ý thức cảnh giác, phòng, chống suy thoái đạo đức của cán bộ, đảng viên trong bối cảnh hiện nay là nhiệm vụ quan trọng của toàn Đảng và cả hệ thống chính trị. Đảng phải coi việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên và việc phòng, chống sự suy thoái đạo đức là nhiệm vụ cấp bách, sống còn của Đảng. Nếu không nhận thức đúng và thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ này, Đảng sẽ đánh mất vai trò lãnh đạo Nhà nước và xã hội. Bản chất của Đảng sẽ bị thay đổi, nhân dân sẽ không còn tin tưởng và ủng hộ, giúp đỡ Đảng trong công cuộc xây dựng đất nước, kẻ thù của Đảng sẽ có cơ hội xuyên tạc, bóp méo, nói xấu và phủ nhận vai trò lãnh đạo, dẫn dắt của Đảng đối với vận mệnh của dân tộc trên con đường đi lên chủ nghĩa xã hội.

Thứ hai, quán triệt, thực hiện có hiệu quả căn dặn của Hồ Chí Minh trong Di chúc: Đảng ta là một Đảng cầm quyền, mỗi cán bộ, đảng viên phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thực sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Lời căn dặn, nhắc nhở quý giá đó trong Di Chúc của Người là sự tổng kết kinh nghiệm hơn nửa thế kỷ hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh vì sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng xã hội và giải phóng con người. Sinh thời, Người luôn chăm lo giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho toàn Đảng, toàn dân, nhất là đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh là người đặt nền móng vững chắc cho sự ra đời, phát triển của nền đạo đức cách mạng Việt Nam. Từ những bài viết đầu

1. ĐCSVN, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb CTQG ST, HN, 2021, tập 1, tr.184.

2. ĐCSVN, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb CTQG ST, HN, 2021, tập 1, tr.185.

của con đường hoạt động cách mạng đến bản *Di chúc* thiêng liêng năm 1969, Người luôn nhấn mạnh vai trò nền tảng, là “gốc” của đạo đức cách mạng trong tư cách của người cách mạng. Luôn luôn nhấn mạnh vai trò của đạo đức cách mạng đối với người cán bộ, đảng viên. Chính vì vậy, trong *Di chúc* Người căn dặn mỗi cán bộ, đảng viên *phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng*. “Thật sự” nghĩa là phải nắm vững nội dung thực chất của đạo đức cách mạng; đó là những phẩm chất và nguyên tắc đạo đức cách mạng, là quyết tâm suốt đời đấu tranh cho Đảng, cho cách mạng. Đó là điều chủ chốt nhất. Ra sức làm việc cho Đảng, giữ vững kỷ luật của Đảng, thực hiện tốt đường lối, chính sách của Đảng. Đặt lợi ích của Đảng và của nhân dân lao động lên trên, lên trước lợi ích riêng của cá nhân mình. Hết lòng, hết sức phục vụ nhân dân. Vì Đảng, vì dân mà đấu tranh quên mình, gương mẫu trong mọi việc. Đó chính là tiêu chuẩn số một của người cách mạng. Hơn nữa, thấm nhuần đạo đức cách mạng, mỗi cán bộ, đảng viên phải biến nhận thức thành lẽ sống, niềm tin, hành động tự giác, nêu gương thực hành đạo đức cách mạng, nói đi đôi với làm trong mối quan hệ đối với tự mình, với người và với công việc.

Sự nghiệp cách mạng là khó khăn, gian khổ, đòi hỏi năng lực, bản lĩnh của người cán bộ. Vì vậy, trong thực hiện nhiệm cách mạng nước ta là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, điều đó cũng có nghĩa là cần một đội ngũ cán bộ, đảng viên thấm nhuần đạo đức cách mạng. Do vậy, Người đặc biệt chú trọng tới giáo dục, rèn luyện phẩm chất đạo đức cách mạng - *cần kiệm liêm chính, chí công vô tư* - cho đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng, coi đây là nội dung cốt lõi của đạo đức cách mạng ở mỗi cán bộ, đảng viên trong điều kiện Đảng cầm quyền. Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu mỗi cán bộ và đảng viên phải *thật sự* cần kiệm liêm chính, chí công vô tư; phải “thật sự” thì mới không sa vào chủ nghĩa cá nhân, không lạm dụng quyền chức để tư lợi cho bản thân, không xâm phạm tới lợi ích của tập thể, của nhân dân; “không trộm của công làm thành của tư” người cán bộ, đảng viên phải vừa thực

hiện vừa tuyên truyền, giáo dục quần chúng cùng thực hiện. Người nhắc nhở, quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức, do vậy, muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước; cần làm đúng cần, kiệm, liêm, chính để cho dân tin, dân phục, dân yêu. Hơn nữa, với cán bộ, đảng viên, Người luôn yêu cầu phải “tận trung với nước, tận hiếu với dân”, người cán bộ đảng viên phải luôn luôn hành xử với phương châm: “việc gì có lợi cho dân phải hết sức làm, việc gì có hại cho dân phải hết sức tránh”, thấy đúng, dù là việc nhỏ cũng phải làm, thấy sai dù là việc gì cũng phải tránh, luôn sẵn sàng chiến đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc của nhân dân.

Trong bản *Di chúc*, Người đã yêu cầu tập trung giáo dục, bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên, vì muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, *trước hết* phải có con người xã hội chủ nghĩa, con người đó phải thấm nhuần đạo đức cách mạng. Với niềm tin vững chắc, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta nhất định thắng lợi, đất nước sẽ độc lập, thống nhất và đi lên chủ nghĩa xã hội. Đồng thời, Người đã sớm cảnh báo nguy cơ suy thoái về tư tưởng, đạo đức, lối sống của một số cán bộ, đảng viên của Đảng, của bộ máy nhà nước trong điều kiện khi Đảng ta trở thành một đảng cầm quyền. Quan liêu, tham nhũng vốn là căn bệnh của chế độ xã hội cũ di chứng lại sẽ còn gây hại trong chế độ xã hội mới, nhất là với cán bộ, đảng viên có chức, có quyền. Người đã từng cảnh báo có những cán bộ, đảng viên trong lúc đấu tranh thì hăng hái, trung thành, không sợ nguy hiểm, không sợ cực khổ, không sợ quân địch và có công với cách mạng. Song đến khi có ít nhiều quyền hạn trong tay thì đâm ra kiêu ngạo, xa xỉ, phạm vào tham ô, lãng phí, quan liêu, không tự giác, có những cán bộ đảng viên trong kháng chiến tránh được bom đạn của kẻ thù mà trong thời kỳ hòa bình, xây dựng đất nước lại không tránh được bom đạn của kẻ thù, từ đó biến thành người có tội với cách mạng.

Để xây dựng đạo đức cách mạng, khắc phục những thói hư tật xấu ấy, cán bộ, đảng

viên phải thường xuyên trau dồi, nâng cao đạo đức cách mạng. Người đã sớm nêu lên những yêu cầu, nội dung, những nguyên tắc xây dựng đạo đức cách mạng để mỗi cán bộ, đảng viên thực hiện. Đó là các nguyên tắc: Nói phải đi đôi với làm, phải nêu gương về đạo đức. Xây dựng đạo đức cách mạng mới phải đi đôi với chống lại những biểu hiện suy thoái đạo đức, vô đạo đức. Nguyên tắc phải tu dưỡng rèn luyện đạo đức suốt đời. Thực tế cho thấy, sự gương mẫu của cán bộ, đảng viên có tác động mạnh mẽ tới quần chúng nhân dân trong thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Vì vậy, mỗi cán bộ, đảng viên phải thường xuyên trau dồi những giá trị đạo đức truyền thống, như tinh thần đoàn kết, chủ nghĩa tập thể, tinh thần sống hết mình vì mọi người, trọng danh dự, tình đồng chí, đồng đội “đồng cam cộng khổ”, sẵn sàng nhận khó khăn về mình; tích cực đấu tranh với những biểu hiện chạy theo lối sống thực dụng, chủ nghĩa cá nhân, coi vật chất, lợi ích cá nhân, cục bộ nặng hơn danh dự, nhân cách con người; chú trọng xây dựng tinh thần đoàn kết thương yêu, sống chân thành, cởi mở, gần bó, tôn trọng, quý mến lẫn nhau, luôn tận tình giúp đỡ nhau cùng tiến bộ, trưởng thành. Học tập và làm theo tư tưởng của Người là luôn luôn ghi nhớ: Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là người giáo dục và rèn luyện Đảng ta về đạo đức cách mạng, mà Người còn là tấm gương mẫu mực về thực hành những phẩm chất đạo đức trong sáng đó để mỗi cán bộ, đảng viên noi theo.

Thứ ba, nâng cao chất lượng thực hiện Chỉ thị 05-CT/TW năm 2015 và Kết Luận số 01 năm 2021 của Bộ Chính trị về “Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” trong cán bộ, đảng viên.

Việc chú trọng tự giáo dục, tự rèn luyện đạo đức cách mạng của mỗi cán bộ, đảng viên là biện pháp có ý nghĩa quyết định, ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả của việc tự giác hóa quá trình hình thành, phát triển đạo đức cách mạng của mỗi cán bộ, đảng viên. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nhấn mạnh rằng đạo đức cách mạng không phải từ trên trời sa xuống, mà nó được củng cố và phát triển chủ yếu do

sự đấu tranh rèn luyện bền bỉ hàng ngày cũng như “ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”. Vì vậy, cùng với sự quản lý, giáo dục thường xuyên của tổ chức, mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn tự mình trau dồi, rèn luyện tu dưỡng các phẩm chất đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân.

Đồng thời kiên quyết đấu tranh chống những hành vi vi phạm pháp luật và các biểu hiện tiêu cực khác trong cán bộ, đảng viên. Nâng cao đạo đức cách mạng gắn liền với việc củng cố các tổ chức của hệ thống chính trị các cấp, tiến hành thường xuyên và có hiệu quả các biện pháp kiểm tra, thanh tra, phát hiện và xử lý nghiêm những trường hợp có biểu hiện sai trái để làm trong sạch đội ngũ cán bộ, đảng viên. Việc xử lý kịp thời, nghiêm minh những cán bộ, đảng viên có vi phạm nghiêm trọng về đạo đức và pháp luật, dù ở bất cứ cương vị nào, sẽ có tác dụng to lớn đối với việc củng cố lòng tin, khơi dậy phong trào quần chúng rộng rãi. Nói đi đôi với làm, nêu gương về đạo đức là một trong những đạo lý làm người, Hồ Chí Minh yêu cầu phải nói đi đôi với làm, phải làm gương cho quần chúng, bởi vì: “Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ “cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách đạo đức”; việc làm gương thể hiện ở nhiều môi trường và cấp độ khác nhau. Trong mọi biểu hiện làm gương thì người đứng đầu, cán bộ chủ chốt giữ một vai trò rất quan trọng, muốn hướng dẫn cấp dưới và Nhân dân thì mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước. Tiếp tục thực hiện có hiệu quả các quy định số 101-QĐ/TW của Ban Bí thư về “Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp” (6/2012), Quy định 55-QĐ/TW ngày 19-12-2016 của Bộ Chính trị “Về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên”; Quy định số 08-QĐ/TW ngày 25-10-2018 của Ban Chấp hành Trung ương khóa XII về “Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương” để tạo sự chuyển biến tích cực, góp phần quan trọng trong công tác xây dựng

Đảng. Thực hiện nghiêm trách nhiệm nêu gương theo phương châm chức vụ càng cao càng phải mẫu mực trên các mặt, nói phải đi đôi với làm, cán bộ lãnh đạo, quản lý nêu gương cho thành viên trong tổ chức. Người có chức vụ càng cao, càng có sự ảnh hưởng rộng đến tập thể. Do đó, nêu gương tốt trong nhận thức và hành động của cán bộ lãnh đạo có tác động tích cực đến từng thành viên trong tổ chức.

Thứ tư, phát huy vai trò của hệ thống chính trị trong việc xây dựng, giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Để việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cho đội ngũ cán bộ đảng viên có hiệu quả thì cần coi trọng việc phát huy vai trò của các tổ chức nhằm quản lý, giáo dục, kiểm tra, giám sát, phê bình cán bộ, đảng viên có tác dụng to lớn đối với việc nâng cao đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân, ngăn ngừa, hạn chế và khắc phục những biểu hiện tiêu cực khác về mặt đạo đức của cán bộ, đảng viên. Đồng thời, phát huy vai trò của nhân dân, của cộng đồng xã hội trong công tác kiểm tra, giám sát; đấu tranh phát hiện, ngăn chặn những hiện tượng suy thoái đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Các cấp chính quyền phải tăng cường

trách nhiệm trong công tác quản lý nghiêm, chặt chẽ cán bộ, đảng viên ở cơ quan, đơn vị công tác và nơi cư trú. Thực hiện đồng bộ, trách nhiệm những nội dung này sẽ là một giải pháp hữu hiệu trong giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên trong bối cảnh hiện nay.

KẾT LUẬN

Trong điều kiện tình hình thế giới có nhiều diễn biến phức tạp, yêu cầu nhiệm vụ cách mạng trong giai đoạn mới rất nặng nề. Tiếp tục thực hiện *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng, rèn luyện đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ đảng viên, là thiết thực xây dựng Đảng cầm quyền trong sạch, vững mạnh, để Đảng ta vững vàng, bản lĩnh, thể hiện rõ bản chất cách mạng và khoa học, xây dựng đội ngũ cán bộ đảng viên kiên định về mục tiêu, lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, vượt qua những khó khăn, thử thách, sự chống phá tấn công của diễn biến hòa bình và các thế lực thù địch để lãnh đạo nhân dân thực hiện công cuộc đổi mới đạt nhiều thành tựu to lớn, quan trọng hơn nữa, khẳng định uy tín và vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế, thực hiện thành công công cuộc đổi mới, hội nhập quốc tế./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. ĐCSVN (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb CTQG ST, HN, tập 1-2.

2. Hồ Chí Minh *Toàn tập* (2021), Nxb Chính trị quốc gia, HN, T1-15.